

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТИВ За кордоном

Тел. „Свобода“: BERGEN 4-0807 — 4-0237 — Тел. У. Н. Союз: BERGEN 4-1016

THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ПОВНОЇ СУМИ НА ЗБРОЄННЯ

Маямі, на Флориді, 22 серпня. — Президент Труман висловив остергу, що недостача фондів на зброєння західної Європи стане загрозою для миру. Водночас він пригадав, що Росія спинає всі змагання до збільшення світу від страху перед агресією. Цю остергу висловив президент у промові до Ветеранів Чужинних Воєн, які зібралися на 15 річну конвенцію. Президент признав, що повна сума, якої він домагається, це великий видаток, однак ствердив, що це є інвестиція для справи миру й тому вона не може бути завеликою. Труман пригадав теж, що в найновішій війні витрачено великі маси цілої генерації, що Злучені Держави мусіли раз на завжди відкинути думку відокремлення. „Тепер ми зайняли ідею озброєння наших добрих приятелів і самих себе не на те, щоб іти до війни, але на те, щоб виказати таку силу, яка відстрашала б можливого наїзника від викликання війни“ — говорив Труман. — Після виголошення промови президент негайно відіхав літаком до столиці.

„Ми є на шляху до перемоги“ — каже ген. Клей.

Після промови президента промови до ветеранів ген. Лутцус Д. Клей, колишній військовий губернатор Німеччини. Він заявив, що „нашим поставачанням особистої допомоги західній Європі ми викликали занепокоєння, яке розв'язало поліційні держави східної Європи. Ми є на шляху до перемоги, однак перемогу нам ще треба досягнути. Тому, що ми вже бачимо успіх, нам не годиться зменшати наших зусиль“.

Підчас конвенції промовляли впродовж трьох з половиною годин представники — дипломати держав, які приступили до Північно-Атлантичного Пакту. Спільна тема їх промов була ідея боротьби проти тиранів і проти загрози комунізму. Полк. Умберто де Мартіно, військовий аташе італійської амбасаді, заявив, що теперішнім рішенням становищем проти комунізму Злучені Держави піднесли свій престиж у цілому світі.

ДВА ІНДІАНСЬКІ ПЛЕМЕНА ЗВІЛЬНЕНІ З-ПІД ОПІКИ УРАДУ.

Вашингтон. — Два індіанські племена в околиці Великих Озер дістали звільнення з-під опіки федерального уряду, як це сприлюдно департамент внутрішніх справ. Це Сагіно Чіпева індіанці з повіту Ізабела в штеті Мішиген та Стакбрідж — Монсі племя в штеті Висконсин. Кожне племя нараховує по 500 осіб. Департамент внутрішніх справ каже, що є згідно з поведінкою департаменту, щоб індіанцям дати спроможність завідувати своїми справами так швидко, як це тільки можливе. Бюро Індіанських Справ при департаменті внутрішніх справ пред'являло в 1947 р. програму поступового звільнення індіанців з-під опіки федерального уряду. Разом мало б бути звільнених 53,000 осіб в вісьмох штетах. Черга на дальшу групу в числі 75,000 осіб прийде впродовж дальших п'яти років.

АМЕРИКА НЕ ПЕРЕДБАЧУЄ ВІЙНИ МІЖ СТАЛІНОМ І ТІТОМ

Вашингтон, 22 серпня. — Принаймні під теперішню хвилину уряд Злучених Держав не вірить у вибух війни між диктатором Сталіном і югославським Тітом. Загальне переконання у Вашингтоні таке, що Сталін хоче за всяку ціну скинути Тіта з його провідного становища в Югославії, все одно, чи це буде дорогою революції чи скритовбивства. Оце є цілком політичний нот, який проголошує союветське радіо.

Американські й британські дипломатичні урядовці відбули в цій справі конференцію, однак не вирішили ще, що вони мали б зробити на випадок необхідності. Вони прийшли до висновку, що треба дати Тітові доволі часу для виказання своєї сили. Америка й Англія є того переконання, що Тіто є такий самий комуніст, як і Сталін, однак вони хочуть його підтримати в його сварці з Сталіном для ослаблення їх спілки. З цією метою Америка одобрива закуплю Югославію фабрики сталі в Пінсбургу коштом \$3,000,000 і перенесення її до Європи. — Про оці настрої й події довідується Фіцгук Турнер, вашингтонський кореспондент щоденника Нью Йорк Геральд Трибюн.

АЛЬБАНІЯ ТВЕРДИТЬ, ЩО ТІТО ХОТІВ ЗАГОРНУТИ ЦЮ КРАЇНУ

Нью Йорк. — Якщо б Совети й інші східно-європейські країни не були прихильні до допомоги Альбанії, то Тіто був би загорнув цю країну — таке пише прем'єр Альбанії Енвер Годжа в останньому виданні бюлетеню Комуністичного Інформаційного Бюро. Він каже, що Совети вислали і ще вислають до Альбанії машини для побудов водно-електричних станцій, машин для розвитку шахт і рілничу машинерію. Альбанський прем'єр обвинувачує Тіта в „сатаністичній“ тактиці у його змагання до загартування сусідньої країни. Він навіть хотів викликати якийсь міжнародний припадок, щоб мати заслону до наїзду на Альбанію.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В БРАЗИЛІ

У зв'язку з посиленою імміграцією європейських скитальців до Бразилії та потребою їх хвилювого приміщення влаштовано в поодиноких штатах краю імміграційні гостиниці, в яких новоприбулі знаходять тимчасовий приют і прохарчування. Між ін., така гостиниця постала в Куритибі в будинку Хліборобсько-Освітнього Союзу при вул. Августо Стефелда (колишній тов. ім. Шевченка).

Штат Гояз, положений в самому центрі Бразилії, в якому в недалекому майбутньому має повстати столиця краю, став тепер осередком пожвавленої колонізації. Почавши від листопаду 1948 р. справовано туди перші групи європейських іммігрантів. Між ними є 15 українських родин, які заіхали туди під проводом Богдана Вілнського. За ними поїхали 45 українських родин (180 осіб). За виїзком двох галячичан всі інші походять зі східних земель України. Відносно розміщення й праці частина наших скитальчиків залишилася й працює в столиці Гоязу-Гояні. Один українець дістав становище при секретаріаті хліборобства. („Хлібороб“, 20 липня).

РЕСПУБЛІКАНЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ДОПОМОГИ ДЛЯ КИТАЮ В ПРОГРАМІ ОЗБРОЄННЯ

Вашингтон. — Провідники республіканської закордонної політики пробують переконати адміністрацію президента Трумана, що в програму озброєння Європи треба вставити якусь суму для військової допомоги для Китаю. Речники адміністрації годяться на початкову суму у висоті \$100,000,000, однак твердять, що цю справу треба передумати окремо від справи Європи. Ці проекти виявлено саме в передодень дискусії над озброєнням Європи в сенатській комісії закордонних справ.

НАЯВНІ І ЗДОГАДНІ РЕЗЕРВИ НАФТИ В СВІТІ

Лейк Сокоес, 23 серпня. Тут продовжується перша Наукова Конференція Об'єднаних Націй для збереження і розвитку світових ресурсів, в якій бере участь понад 400 вчених з усього світу. Предметом вчорашніх нарад була проблема одного з найважливіших чинників в модерному господарстві, нафти. Згідно з твердженням професора геології на Стенфордському університеті, А. І. Леврсона, наявні тепер резерви нафти вносять 70,000,000,000 бочків, що в теперішніх розмірах консумції могло б вистачити ще тільки на 20 років. Проте, він вважає, що не відкриті ще світові джерела нафти творять резерви 500 разів більші ніж теперішній річний консумція, отже всі разом не відкриті ще джерела мали б вивести приблизно 1,500,000,000,000 бочків. Найважливішою проблемою тепер є відкрити ці джерела і їх використати.

ДЕВАЛЮАЦІЯ НЕ РОЗВ'ЯЖЕ ВСІХ ПРОБЛЕМ КРИЗИ

Франкфурт, 23 серпня. Пол Дж. Гоффмен, директор Адміністрації Господарської співпраці (Плану Маршала) висловив тут вчора остергу, що девалюація гроша не може розв'язати всіх проблем теперішньої фінансово-господарської кризи. Його остерга відносно розв'язати всіх проблем теперішньої фінансово-господарської кризи. Його остерга відносно розв'язати всіх проблем теперішньої фінансово-господарської кризи.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОСНІ КОРАБЛІ ВІДВІДАЮТЬ ЕСПАНІЮ

Мадрид, 23 серпня. В наступному місяці американські воєнні кораблі відвідають Еспанію вперше після приходу до влади ген. Франка. З'єднання американської атлантичної флотії, з важким крейсером Коломбус та противітряним крейсером Джуніо на чолі, відвідають еспанську морську базу в Ель Ферроль в дніх від 3 до 8-го вересня, а головнокомандуючий американськими військово-морськими збройними силами на Східному Атлантиці, адмірал Річард Л. Конолі, буде в тому часі прийнятий еспанськими лідерами.

РАДА ЄВРОПИ В СПРАВІ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ

Страсбург, 23 серпня. Комітет Дорадчої Асамблеї Ради Європи запропонував вчора спільну конвенцію об'єднаних в Раді 12 європейських країн для колективної гарантії людських прав. Пропозицію виставив голова Комітету Людських Прав, сер Дейвід Маквел Файф, що був британським прокуратором в процесі воєнних злочинців в Нюрнбергу. Голосування в тій справі мало б відбутися протягом найближчих двох тижнів.

ПОЧАЛАСЯ МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРИ- РОДНИКІВ

Лейк Сокоес, 23 серпня. З ініціативи Об'єднаних Націй тут почалася вчора міжнародна конференція науковців і природників з 18 країн. Вона триватиме десять днів і її ціллю є міжнародна акція для охорони і збереження життя звірів і рослин.

АМЕРИКАНСЬКА ЗБРОЄН- НА ДОПОМОГА ЗАГРОЖУЄ МЕТРИЧНІЙ СИСТЕМІ

Париж, 23 серпня. Французькі інженери і спеціалісти твердять, що американська зброєнова допомога європейським арміям вивигає необхідність відповідної провірки метричної системи, що її вживається в Європі. Діло в тому, що прецизні інструменти, як теж уніформи та інші військові вироби, що його постачають Злучені Держави європейським країнам, вимагають стандартизації мір з одного або другого боку.

ВАТИКАН ЗАСКОЧЕНИЙ ПОВІДОМЛЕННЯМ ПРО ГРІВ АП. ПЕТРА

Рим, 23 серпня. Передане в цьому щоденнику вчорашнє повідомлення Нью Йорк Таймсу про знайдення під Вазилією св. Петра в Римі костей її патрона, апостола Петра, заскочило ватиканські кола, бо про це крім Папи та його найближчого оточення ніхто не знав, а ці, що при розкопках працювали, були заперяжені, що додержат тасмивниці. Доким, що Ватикан відмовився від коментарів на тему знахідки. В поінформованих колах вважають, що офіційальне проголошення вістки наступить ще перед Різдом, як це заповідалося раніше.

СОВІТИ ЗААРЕШТУВАЛИ ДВОХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЮНАКІВ

Франкфурт, 23 серпня. Від двох тижнів американські власті в Німеччині вели інтензивні розшуки за двома американськими юнаками, що вибрався в еспанськими на прогулянку і пропали. Вчора з німецьких джерел повідомлено, що двох юнаків заарештувала союветська прикордонна поліція, що на початку того місяця, як вони робили фотознімки на кордоні британсько-союветської зони.

„ХОЛОДНА ВІЙНА“ МІЖ СОВЕТАМИ І ЮГОСЛАВІЄЮ

Белград, 23 серпня. — Конфлікт між Союветським Союзом і створеним ним Комінформом з одного боку а Югославією з другого, перетворився в останніх днях в справжню „холодну війну“, класичним прикладом якої є східно-західні суперечності в Берліні. У відповідь на суботнішню союветську ноту урядові Тіта, в якій його обвинувачувалося за переслідування союветських громадян в Югославії, класичним прикладом якої є східно-західні суперечності в Берліні. У відповідь на суботнішню союветську ноту урядові Тіта, в якій його обвинувачувалося за переслідування союветських громадян в Югославії, класичним прикладом якої є східно-західні суперечності в Берліні.

КОМУНІСТИЧНА П'ЯТА КОЛОНА В НОРВЕГІЇ ВІДМОВ- ЛЯЄТЬСЯ ВІД ПРАЦІ ДЛЯ ОБОРОНИ КРАЇНИ.

Осло, 23 серпня. — Опанована комуністами місцева профспілка будівельних робітників рішила не працювати при веденні урядом роботах для оборони країни, як будова веродорог, оборонних укріплень і т. п. До бойкоту цих робіт закликається теж інші професійні спілки. Передбачується можливість відповідної акції як з боку уряду та і краєвого союзу профспілок, що не є в комуністичних руках та які розвивають цю акцію комуністів як зраду країни.

НОВІ ПОЖЕЖІ ЛІСІВ У ФРАНЦІЇ

Париж, 23 серпня. — В південній Франції прийшло до цілого ряду нових пожеж лісів, що завдали нових великих втрат. Разом з лісами погоріли цілі місцевості, а зі згарив добувались щораз нові людські жертви. Пожежу пощастило локалізувати, а уряд заповів допомогти тим, що від неї потерпіли.

МАСОВИЙ ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ В ЧЕРВОМУ КИТАЮ

Шанхай, 23 серпня. — Короткі повідомлення комуністичних переможців в Китаю про втрати „бандитів“, свідчать про масовий повстанський рух в комуністичному заплілі. Вістки з поодиноких провінцій говорять про ліквідацію аж 97,000 „бандитів“.

ЗАГРОЗА ЗАКРИТТЯ 103 МОНАСТІРІВ НА СЛОВАЧИНІ

Прага, 23 серпня. — Комуністичний уряд Чехословаччини загрозив закриттям всіх 103 монастирів на Словачині та заборону всіх монашеских чинів, які не виконують урядової домогання та не звернуться до уряду за апробатою і не заявляють лояльності теперішньому комуністичному режимові. Це створює нове грізне напруження між католицьким населенням і безбожницьким урядом.

ДОРОЖНА КОНФЕРЕНЦІЯ ОН.

Женева, 23 серпня. — З ініціативи Економічної і Соціальної Ради Об'єднаних Націй тут має початися сьогодні конференція колового і моторового транспорту.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На шість місяців	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Джерзі Ситі і Загородом:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На шість місяців	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕПРИБОРКАНІ САТЕЛІТИ

Можна б сказати, що після закінчення другої світової війни Європі не судилося проспати ні одної спокійної ночі. Тільки успокійся дещо в одному місці, зараз починає буритися в другому, або в кількох інших размах. І так без кінця. Після бурхливих подій в Мадящині, Чехословаччині, Польщі та в інших країнах, починала вже горіти "холодна війна" в Берліні. Тільки дещо успокійся там, починає знову горіти в двох інших місцях, тим разом в країнах двох неприборканих совєтських сателітів: в Югославії і Фінляндії.

Остання винна дипломатичних нот між урядами Совєтського Союзу і Югославії ставляє в цілій міжнародній ширині цю, початково внутрішню, проблему в "совєтський сім'ю". Практично Совєти обвинувачують комуністичний уряд збунтованого маршала Тіта в переслідуванні совєтських громадян та погрожує "більш практичними заходами". Предмет обвинувачення аж надто заносить вхопленням нашівок каменем, щоб кинути в собаку. Гітлер теж обвинувачував поляків в переслідуванні німців, підготовляючи напад на Польщу.

Югославія зі свого боку не тільки що не думає підкоритись Москві, але й займає щораз більш неприхильне становище, зручно використовуючи міжнародне положення, втворене східно-західними суперечностями. Докищо важко передбачити будь-яку можливість мирного пологодження цієї справи, як теж доводиться припустити, щоб Совєти стерпіли на довшу мету таке болюче місце в тому, що вони вважають своїм організмом. Західні союзники не тільки з інтересом чекають "дальшого розвитку подій", але й самі всілякими явними і таємними способами пробують на них впливати. Разом з розгромленням більшовизму в Греції, перемогою демократії в Італії, західною рішучістю в Австрії і останніми подіями в Німеччині, югославський неприборканий сателіт творить для Кремля проблему першої ваги. В таких обставинах Кремль легко міг би зробити гістеричний крок з — як кажуть — непередбаченими наслідками.

Не менш грізне положення втворилося неприборканою другого совєтського сателіта, Фінляндії. Будь-яку совєтську акцію в тій країні, яка не вважаючи на своє положення дослідило в пащі совєтського медведя, потрапила не тільки вдергати свою демократичну систему, але й виразно проголосити комуністів в нутрі країни своїм ворогом, на Заході передбачується вже віддавна. Фінляндія на Півночі, подібно як Югославію на Півдні, Совєти вважають складовими частинами своєї "сфери", а совєтська диктатура не знає пощади для непокірних. В останньому тривожні голоси за долю Фінляндії можна було почути головню після підписання Атлантичного Пакту та приступлення до нього Норвегії. Не є виключене, що теперішні події у Фінляндії справді тісно з цим зв'язані.

Почалося втертим совєтським шляхом. Підпорядковані Москві комуністи почали хвилю страйків, що уряд оцінив як прелюдію до комуністичного перевороту. Від страйку перейдено до явного бунту і заворушень і як уряд відповів на це прислугуючи йому законними проти-заходами, комуністи виступили з обвинуваченням уряду в порушенні мирного договору, прохаючи совєтського інтервенції. Вслід за совєтськими твердженнями про "підозрілу акцію" на фінсько-совєтському кордоні, що її мали б становити літні студентські табори, пішло обвинувачення, що Фінляндія приготувалася "агресивну війну" проти Совєтів. Приклад таких тверджень та їх наслідків подібнується вже в історії навіть останнього десятиріччя. Чи мала б історія знову повторитися? Найблища будучність це виявить.

СТУДІЇ НАД ЗЛОЧИНОМ

Шістьох провідних світових знавців злочини відбували на доручення Суспільної й Економічної Суспільної Комісії при Об'єднаних Державах цитиричне конференцію в Нью Йорку і вони на підставі спільного порозуміння внесли до О. Д. записку, пропонуючи покликати до життя міжнародну комісію експертів для поради генерального секретаря й обох згаданих комісій як запобігати злочинам і поводитися з проступниками. Учасники конференції доручили теж скласти начерк кодексу найпростіших засад поведінки з в'язнями. Кодекс мав би бути прийнятий в подібний спосіб, як прийнято засади для збереження основних прав людини.

Ще інший кодекс мали б скласти обі комісії, а саме засади щодо поведінки супроти запідозрених людей, яких уже арештувала поліція й тримає під ключем аж до видання судового присуду. Останнє доручення має на меті виключити завадання мук людині, яка ще не засуджена, а яку часто спонукується до призначення варварськими методами, званими "третім ступнем".

Ще й третє доручення передали знавці, а це, щоб дати допомогу відсталім країнам для належної поведінки супроти злочинців або при відбавуванні кар в'язнями. Таким країнам радять вони давати стипендії на вивчення служби й управителів в'язниць.

Група згаданих науковців перестудіювала вже тепер призначені матеріали в О. Д. в справах проступків і вони згадали деякі справи, які повинні мати першество. До таких "першорядних" справ належать 1. Проблема молодого проступництва у всіх його фазах, з включенням студентів над освітнім законодавством в цій справі; 2. медична, психіатрична й суспільна провірка проступників, які заки вирішуватиметься їх доля; 3. випуск на волю за заперкою; 4. кримінальна статистика, щоб мати вісті про розгалуження злочинності.

Крім таких справ, над якими вже ведуться досліді, знавці ще звернули увагу, щоб дати першество ще таким іншим справам: 1. Проблема затримання дорослих людей у тюрмах, заки ще їх засуджено; 2. отверті карні поправчі установи; 3. випуск на волю і догляд після того; 4. добір персоналу для карних і поправчих установ.

Оці доручення знавців кримінальних справ є важливі для фахових людей цілого світу, в першу чергу для осіб, що відповідають за діяння Об'єднаних

Держав. На перший погляд пересічна людина не дуже цікавиться такими справами ніби то тому, що її міркування не будуть міродайні в таких високо спеціальних предметах, як кримінологія, пеналогія, паролі, поправчі установи, психіатрія й т. п. Однак, при дещо точнішій розгляді точок, назначених цифрами, можна швидко розпізнати, що пр. ч. 2 в першій групі і ч. 1 в другій групі справ є незвичайно великої ваги для кожної людини під теперішню пору. Цеж ніщо інше, а змагання недопустити до невинного арештування й притримання в тюрмі людей, як це діється тепер масово в Совєтським Союзі, або в підсовєтських країнах, а давніше діялось в царській Росії, в новітній Польщі чи в нацистичній Німеччині. І це є дуже проста справа і над нею не перейде до денного порядку ніякий свідомий чоловік. Треба тільки радіти з того, що є якась установка в світі, що хоче на майбутнє виключити мук людей, яким не доказано вини.

Інше діло з міжнародною контролею над справжнім злочинством. Над цією справою йшли між державами й у міжнародних установах дискусії з давніх часів і вслідом якої дбайливості були різні міжнародні умови, звані звичайно "конвенціями". Крім міжнародних умов були ще умови між поодинокими державами в справі видавання простих злочинців у відрізненні від політичних проступників. Коли тепер світові експерти виходять з висноком, що скласти хоч примітивний кодекс для поведінки супроти злочинців чи в'язнів, то це є велетенський крок вперед.

Досі тільки так зване "право війни й миру" прибрало деякі міжнародні форми, які названо міжнародним правом". Хоч як остання світова війна захитала такими правилами через недотримання міжнародних постанов нацистами і комуністами, то на чарою за те прийшов Нюрнберзький Суд, в якому не тільки покарано винуватців, але й винесено постанову карати таких міжнародних злочинців в майбутності.

Тепер вже йдеться про складення міжнародних правил для осуду злочинів, поповнюваних не під час війни, а в мирні часи. Коли йде мова про людей уже приловлених на злочин, то тут не буде великих труднощів, бо винуватців вже попал під ключ. Гірше буває з тими, які не падали в руки поліції, а вештаються безкарно з одної країни до другої під охороною міжнародних постанов, що мовляв —

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР В НЬО ЙОРКУ

В одному з останніх чисел цього щоденника повідомлено, що Комітет Української Молоді Метрополітальної Округи Нью Йорку і Нью Джерзі рішив перебрати ініціативу в підготовці до будови репрезентативного Українського Культурного Центру в Нью Йорку. Ця справа заслуговує без сумніву на найбільшу увагу і на найширшу підтримку цілого американського загалу. Тому теж не від речі буде подати загальні інформації як про сам Комітет, так і задумане ним діло.

Метрополітальний Комітет був зорганізований в грудні 1946-го року, як відділ Ліги Української Молоді Північної Америки. Це вияснює теж його склад. Початково подуманий головню для соціальних і культурних цілей, він протягом короткого часу розвинувся в одну з найбільш активних організацій загально-громадського порядку, хоча справа української культури на американській землі залишилася центром його уваги. Протягом трьох суцесивних років цей Комітет дав вже три великі культурні фестивалі, що видвігали на новий висок рівень того роду української імпрези в Злучених Державах. Характерне в цих імпрезах, останньою з яких був відомий "Гомін України" в Карнегі Голлі в Нью Йорку, це, що там бере масову участь місцева молодь (в останній імпрезі понад 100 осіб), що всі працюють цілком безкоштовно та що здобути цими імпрезами фонди віддається на народні цілі.

В усіх своїх дотеперішніх починках Комітет мав безпосередню мету, іменню саму імпрезу, але в кожній країні є незалежна у їх законодавстві й тільки їй прислугуює право й обов'язок придбання "своїх" злочинців, якщо нема особливої міждержавної "конвенції". Коли б, так прийняти засаду, що несподіваний злочинець падає під якийсь міжнародний моральний кодекс, тоді поліція кожної держави мала б підставу слідкувати за такими злочинцями, а відшкодування за таку працю для незасібних країн могло б бути звернене міжнародною установою, у теперішньому часі Об'єднаними Державами.

Зрештою, треба підложити на перші спроби О. Д. в цій справі. Коли цій організації вдалося знайти засади пошани для прав людини, то їй теж удасться придумати міжнародні засади для вкорочення безправства, поповнюваного кимнебудь на людині.

зу, але не мав, натомість, достатньої практичної цілі, під кутом якої можна б вести загальну працю та на найширший громадсько-культурний базі. Сумний факт, що велика американсько-українська громада ще досі не має свого репрезентативного культурного центру в цій світовій метрополії, допоміг розв'язати цю проблему.

На останньому річному зібранні Комітету, на якому перевибрано управу знову з Володимиром Вакадом на чолі, та рішено внаслідок 1,500 доларів на рятунково-допомогову акцію ЗУАДКомітету, винесено теж це першої ваги рішення: перебрати ініціативу в створенні в Нью Йорку репрезентативного Українського Культурного Центру на загально-красивій базі.

Ця проблема вже не раз була предметом формальних і неформальних розмов в колах наших молодих громадян. Під час цих розмов і почав вилюватися та оформлюватися цілий план. Його нагальною потребою є для всіх аж надто наявна. Всі заходи в цій справі, що їх вели різні люди і різні групи та в різних формах досі, не дали жадного результату. Українське культурне життя в Нью Йорку є або в малих церковних залах, або в комерційному. І це сильно відбивається на житті не тільки української громади в Нью Йорку, але й в цілій країні. Хто з українців опиняється в Нью Йорку, чи приїде тільки у відвідини, він до слівно не має куди навіть зайти. Немає де зійтись, немає де працювати, немає де обміняти своїми думками, коротко — немає справді "свого кута", що міг би вважатися українським "домом" в найширшому і найважливішому розумінні того слова.

З цим у відповідній мірі зв'язана теж проблема одного Українського Культурного Центру як такого. Досі ми під цим оглядом тільки в деяких випадках вийшли поза місцеві Об'єднані Комітети, створивши стейтві Ліги. Але справжнього центру немає. Поза братсько-запомоговими організаціями існує багато вселяких незалежних братств, товариств, Чорноморських, Запорозьких і тим подібних Січей в поодиноких місцевостях, що часто влаштовують вселякі імпрези та в інший спосіб проявляються. Але в нас немає центру, немає мозку, який їм усім допомагав би не тільки влаштувати шаблянові імпрези для відзначення поодиноких річниць, але справді дбав би про те, що можна б вважати розвитком і прогресом української культури.

З великою приємністю треба відмітити, що всі ці справи

основно обмірковує власне Метрополітальний Комітет, виступивши з планом Українського Культурного Центру. Сам план ще далеко не завершений, але сама ідея дає під цим оглядом великі надії. Факт, що ця ідея зродилася серед місцевої молоді, яка від мого імпрези в 1947 році у Вашингтоні Ірвінг Гайскул дійшла до імпрези в Карнегі Голлі в цьому році, дає гарантію, що ідея, не залишиться самою ідеєю, але буде здійснена без огляду на труд і перешкоди.

Як сказано, сам план в цілій повноті ще не є специфізований і про нього було б ще передчасно говорити в подробицях. Згадаємо тільки, що це справді імпрезантийний план, докруги якого мала б тепер зосереджуватися наша громадська увага. Справа, як сказано, ще назрівала й важливе, щоб наш загал теж на неї відповідно приготувався. Українським Культурним Центром молода американсько-українська генерація почала б, можливо, нову сторінку історії американсько-української громади, яку відповідно до своїх сил і спроможностей повинні б записати всі: старші громадяни, молода генерація та нова імміграція. Йдеться бо за українську душу та за українське ім'я на цій землі.

ДНІ ВИМУЩЕНОЇ ЖАЛОБИ

Раптову смерть московсько-більшовицького диктатора Болгарії Георгія Дімітрова партія уряду верхівка України, вислідуючи, приклад своїх кремлівських господарів, намагався замалювати "як величезну втрату для українського народу". Колосальна більшовицька пропагандивна машина обертається на всю потужність, щоб переконати в цьому, створити почуття жалоби й жалю серед робітників й селян України.

Уже опівдні в суботу по містах і селах цілої України були вивішені безліч жалобних прапорів. На вікнах урядових і партійних установ у будинках виставлені портрети небижчика, оповиті чорними смугами.

У неділю, 3. липня, всі часописи України вийшли в жалобних рамках. Вони вмістили некролог покійного, що його підписав Сталін та інші кремлівські можновладці, висновки медичної комісії про причини смерті служачого сталінського лояла, повідомлення ЦК ВКП(б) і Ради міністрів СРСР, вислови жалю і жалоби членів органів і партій. На підприємствах, в установах, школах, до селх УССР відбулися жалобні мітинги й збори. Недільні часописи вмістили також інформацію про громадську панашиду в залі будинку Спілок; в панашиді взяли участь Сталін, Маленков, Ворошилов, Берія, Мікоян, Шверник, Бугдані.

Наступних днів Київські часописи подали докладний звіт про жалобну процесію з гробом Дімітрова з будинку Спілок до Білоруського двірця в Москві, звідки спеціальний поїзд з тілом Дімітрова рушив до Болгарії.

4. липня поїзд з останками людини, що понад тридцять років вірою й правдою, служила Кремлі, зупинився на Київському двірці. Тут на його труну покладено вінок від ЦК КП(б)У, Верховної Ради совєту різних організацій. На двірці відбувся жалобний мітинг, де виступили: міністер освіти Болгарії Черенков, секретар партії Микита Хрущов, Павло Тичина. Траурним поїздом виїхала до Софії для участі в похоронах Дімітрова делегація УССР на чолі з Павлом Тичиною.

Вступаєте в член У. Н. Союзу

К. ПЕТРУС

СОВЕТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОВДУРЕННЮ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

99)

УРКИ

Ви знаєте, хто такі урки, уркагани, уркачі, шпана, "свої" в дошку", шакалі, блатні, блати, хевра?

Якщо ви не жили в Совєтському Союзі і не були там у в'язні, то вам ніколи не зрозуміти тих дивних слів. На злочинському жаргоні такими іменами звуть кримінальний елемент нижчого гатунку, єдине заняття якого — злочинство у всіх його формах і варіаціях — від чужої кишені до чужої квартири й державно-громадських склепів та крамниць включно. У них є свій неписаний кодекс законів,

свої злочинська мораль, свій суд, свої "центри" з вожаками (паханами), свій жаргон і навіть своєрідні "школи" для підготовки нових кадрів досвідчених злочинців.

В свій час дуже популярна була в Києві така "школа", що мала назву "школа Сашки Кереського". Урки хвалилися, що цей "учбовий заклад" випустив не один десяток висококваліфікованих "паханів" (хлопчиків), які потім стали відомі всім карним розшукам СРСР.

Вийшовши з совєтських дитячих будинків і колоній, і ставши злочинно-рецидивістами, ці підлітки й юнаки зата-

гали в свій злочинний світ цілі тисячі колишніх спільників у вихованні. В наслідок того, багато колишніх безпритульників і вихованців дитячих будинків перетворилося на урків, або навіть великих "королів" — грабіжників, нальотників, аферистів. Виріши безпозитивного батьківського впливу й релігійного виховання, ці дитячі маси, ставши злочинцями, за рідким винятком, назавжди випадали з суспільства (навіть із совєтського). Тюрми, трудові колонії, всілякі Домзакі, Допри й концтабори стали місцями перебування їх. Багато з них мало за собою десятки судових процесів із багатьма десятками років невідлужних термінів покарання, переходили з місця в місце, перебивалися по всій країні, перебивалися в місцях ув'язнення під однією з численних своїх вигаданих кличок та прізвиськ. Деякі з них умудрялись закінчувати навіть середні й вищі

школи, але із злочинним світом вони не поривали, або поривали тимчасово. Пройшовши "огонь, воду і мідні труби", а також різну "перевиховку" і "путівку життя", урки ставали надзвичайно винахідливими, зливі, спритні, розумні, з дуже розвинутою волею й порочними пристрастями. Все хиряє, нежиттєздатне й хворе вмирало ще на вулиці, серед безпритульних, або в поганих дитячих будинках (а таких у СРСР була більшість), якщо виживши підліток ставав не тільки юнаком, а й мешканцем якогось концтабору чи тюрми, — такий історію було "по коліна", а підсовєтське життя — калейдоскоп на й різноманітніший пригод, історій, експериментів. Романтика урків неминує повинна бути сповнена всіляких "запаморочень" від успіхів і "порожніх номерів". І що більш урків має за собою цих історій, тим більшими почесаннями й пошаною він користу-

ється у своїх колег. Всіх не-урків вони звуть "чортами" або "фрайерами" і мають їх за об'єкти для своїх злодійських махінацій. Якщо в місцях ув'язнення верховодять урки, для решти в'язнів життя стає нестерпимим. Вони відіймуть усяк крашу їжі, розданих їм, відберуть у "чортів" весь так-сяк придатний для вжитку одяг і взуття, замінивши їх латками. Нічогогеробство, грабят, вправі в танцях, блатні пісні, захоплюючи розповіді, — це основна їхня "робота" в місцях ув'язнення.

Часто НКВД, щоби вплинути на політичного обвинуваченого і щоб застрахати його, давало його до камери з урками. Здебільшого, НКВД ходило свого, бо урки так тероризували "фрайера", що він волів краще обвинуватити самого себе в якомусь совєтському грісі, ніж терпіти знущання урків. Інколи траплялося й так, що політичний, потрапивши до урків, так опанував їх-

ню увагу, що вони ставали його прихильниками й друзями. Це було тоді, коли випробований був добрим оповідачем, ділився своїми переказами й речами, і обережно вмів захоплювати їхній розум і увагу й спрямовувати в краший бік.

Зробленого ним і добра і зла урки ніколи не забувають. За зло вони страшенно мстяться. За добро дякують. Коли за змова всіх політичних і видатніших урків відокремили від решти таборян і ув'язнили в ізоляторі, через кілька тижнів до них примістили колишнього начальника будівництва залізничної дистанції, інженера М. і старшого нормувальника цієї ж дистанції К., — першого негайно ж побили і дали місце біля помийниці, а другому сказали:

— Іди, батьку, до нас нагору, ближче до печі: ти нам часто виводив 100%, і ми одержували повні окрайці... Хевра вміє дякувати!

МІСЯЧНИЙ ЗВІТ ГОЛОВ. КАСІЄРА У. Н. СОЮЗУ

ЗА МІСЯЦЬ ЛИПЕНЬ 1949

ПРИХІД:		Відділ Заплатив	Відділ Заплатив	Відділ Заплатив	Відділ Заплатив
1	266.12	136	221.84	278	25.28
2	227.05	137	289.09	279	33.78
3	146.61	138	81.89	280	221.23
4	65.46	139	116.09	281	323.63
5	566.15	140	104.82	282	29.24
6	87.96	141	54.67	283	321.25
7	253.05	142	179.61	284	67.20
8	364.28	143	645.59	285	88.16
9	358.51	144	76.94	286	154.35
10	184.16	145	257.14	287	357.48
11	197.35	146	284.89	288	94.05
12	139.50	147	257.14	289	206.30
13	197.35	148	66.09	290	346.11
14	192.22	149	66.09	291	1,155.62
15	7.71	150	90.86	292	300.91
16	82.03	151	263.35	293	43.02
17	57.43	152	149.09	294	232.61
18	108.05	153	128.48	295	589.65
19	12.93	154	552.62	296	23.61
20	816.88	155	308.01	297	149.96
21	249.72	156	7.11	298	97.78
22	245.05	157	592.49	299	180.57
23	82.36	158	87.87	300	162.77
24	97.63	159	98.57	301	28.62
25	261.95	160	358.79	302	233.98
26	33.26	161	69.50	303	222.58
27	31.69	162	281.35	304	213.08
28	215.80	163	302.91	305	67.55
29	201.08	164	111.69	306	35.54
30	95.26	165	85.02	307	102.37
31	122.15	166	75.16	308	44.16
32	29.70	167	246.29	309	137.99
33	282.20	168	35.34	310	13.76
34	63.61	169	33.70	311	88.46
35	63.61	170	84.44	312	35.12
36	211.37	171	58.21	313	18.54
37	264.99	172	128.52	314	30.65
38	476.16	173	34.14	315	588.23
39	514.46	174	454.50	316	123.20
40	30.94	175	383.75	317	192.25
41	22.12	176	236.65	318	96.30
42	210.12	177	297.65	319	185.45
43	64.30	178	308.80	320	90.99
44	125.80	179	96.07	321	79.48
45	501.88	180	139.95	322	147.54
46	140.84	181	223.23	323	287.01
47	88.74	182	20.12	324	818.89
48	42.50	183	62.91	325	61.80
49	117.20	184	114.18	326	124.40
50	230.81	185	98.67	327	67.48
51	190.02	186	46.47	328	240.47
52	87.82	187	39.64	329	139.38
53	145.51	188	199.67	330	95.93
54	97.45	189	246.69	331	138.73
55	325.08	190	70.37	332	485.27
56	159.73	191	24.58	333	55.46
57	272.78	192	30.20	334	393.13
58	273.90	193	24.17	335	285.06
59	43.04	194	67.38	336	137.76
60	137.96	195	393.04	337	15.97
61	148.80	196	42.23	338	994.22
62	506.25	197	68.34	339	867.24
63	131.35	198	1,899.72	340	307.54
64	195.32	199	25.41	341	96.50
65	246.53	200	383.56	342	168.86
66	202.35	201	130.43	343	230.64
67	13.32	202	28.69	344	238.20
68	199.36	203	52.16	345	49.37
69	357.09	204	61.43	346	278.97
70	116.89	205	473.78	347	120.61
71	69.49	206	64.30	348	115.73
72	76.91	207	95.81	349	58.41
73	240.72	208	65.28	350	17.43
74	307.71	209	67.36	351	75.02
75	393.40	210	24.58	352	90.76
76	184.47	211	501.28	353	74.69
77	102.80	212	318.06	354	203.58
78	99.41	213	568.22	355	461.1
79	99.41	214	343.06	356	123.55
80	176.17	215	950.79	357	19.35
81	73.63	216	87.62	358	202.84
82	268.42	217	673.45	359	202.84
83	218.38	218	18.23	360	68.80
84	270.34	219	140.20	361	21.70
85	258.01	220	140.20	362	160.95
86	172.47	221	94.57	363	1,149.23
87	56.87	222	143.06	364	707.86
88	321.27	223	200.30	365	50.42
89	386.64	224	617.04	366	192.99
90	12.39	225	28.91	367	192.99
91	70.24	226	83.73	368	98.69
92	1,430.90	227	66.60	369	258.20
93	50.69	228	321.37	370	242.00
94	316.31	229	215.21	371	242.00
95	282.27	230	192.28	372	242.00
96	156.54	231	181.30	373	242.00
97	193.20	232	382.97	374	242.00
98	144.97	233	192.28	375	242.00
99	41.35	234	165.23	376	242.00
100	1,084.14	235	196.08	377	242.00
101	128.41	236	87.95	378	242.00
102	219.37	237	27.34	379	242.00
103	399.24	238	255.32	380	242.00
104	409.98	239	90.82	381	242.00
105	66.38	240	410.30	382	242.00
106	137.17	241	90.34	383	242.00
107	126.99	242	33.67	384	242.00
108	17.41	243	11.49	385	242.00
109	30.23	244	302.47	386	242.00
110	455.75	245	249.46	387	242.00
111	106.77	246	163.36	388	242.00
112	31.70	247	320.33	389	242.00
113	82.61	248	51.10	390	242.00
114	139.64	249	74.01	391	242.00
115	93.14	250	36.92	392	242.00
116	77.73	251	30.64	393	242.00
117	326.97	252	71.62	394	242.00
118	215.26	253	49.04	395	242.00
119	60.83	254	108.76	396	242.00
120	236.00	255	56.34	397	242.00
121	129.97	256	235.32	398	242.00
122	269.00	257	110.91	399	242.00
123	102.36	258	377.78	400	242.00
124	377.82	259	26.02	401	242.00
125	78.93	260	303.25	402	242.00
126	30.14	261	240.84	403	242.00
127	715.10	262	212.27	404	242.00
128	25.44	263	30.34	405	242.00
129	160.81	264	303.11	406	242.00
130	226.40	265	131.01	407	242.00
131	108.60	266	576.31	408	242.00
132	54.06	267	425.40	409	242.00
133		268		410	242.00
134		269		411	242.00
135		270		412	242.00

Разом з місячних вкладок від членів \$89,359.86
Відсотки від фондів 17,772.54
Відсотки від моргеджів 3,004.09
Відсотки від членських позичок 1,031.70
Заробок на бондах 23,462.50
Надходження при виїзді американської валюти на федеральну валюту 2,596.98
Чини з реальності 4,102.90
3 переноси резерву на перенесених членів з моргеджів департаменту 257.50
3 переноси інших фондів за членів мол. деп. 2.25
Прихід друкарні і книгарні 8,092.49
Заробок виплаченої нагородою дітям за членів мол. департаменту 4.00
Заробок виплаченої нагородою відділенню секретарів за членів мол. деп. 2,097.32
Сплати моргеджів 6,593.75
Продажі і сплати бондів 822,000.00
Сплати членських позичок 2,758.40

Сирітські частки по бл. п.:
в. 3 Попко Іван 350.00
в. 90 Жолобайков Василь 118.92
в. 434 Кобилко Антоніна 100.00
в. 464 Каліш Іван 1,587.00
Разом \$985,292.20

РОЗХІД:
Виплати померлих заомог по бл. п.:
в. 3 Попко Іван 1,000.00
в. 36 Олексій Катерина 500.00
в. 45 Сидорик Теодор 1,000.00
в. 55 Шандаровський О. 1,000.00
в. 59 Пастер Йосиф 500.00
в. 70 Гречух Андрій 1,000.00
в. 90 Жолобайков Вас. 1,000.00
в. 94 Кумка Антін 250.00
в. 130 Вас Тома 1,000.00
в. 140 Терелський Теодор 1,000.00
в. 208 Виспінська Нос. 500.00
в. 217 Волновська Анна 500.00
в. 238 Войко Стефан 500.00
в. 286 Німеч Анастасія 500.00
в. 277 Німечовський Вас. 500.00
в. 292 Захаровський Дмитро 1,000.00
в. 340 Процько Леон 500.00
в. 374 Вілик Іван 500.00
в. 406 Карвала Лаврентій 600.00
в. 434 Кобилко Антоніна 500.00
в. 464 Каліш Іван 2,000.00

Виплати померлих заомог по бл. п.:
в. 7 Росій Іван 109.88
в. 16 Соляний Розалія 124.53
в. 96 Грещак Іван 520.00

Виплати з фонду Згоди Братства:
Доплачено до вкладок за членів Згоди Братства з їх спеціального фонду 222.30

Виплати з фонду народног:
Випл. Освітні Курси в Канаді 300.00

Виплати заомог з фонду заомогого:
в. 1 Кулянда Філіпп 35.00
в. 7 Когут Іван ст. 25.00
в. 10 Студент Філіпп 35.00
в. 10 Журав Лукач 25.00
в. 20 Вілик Анна 25.00
в. 20 Лашук Марія 25.00
в. 38 Валашак Деян 25.00
в. 47 Гекман Павло 25.00
в. 47 Віхот Марія 25.00
в. 56 Грушківський Стефан 25.00
в. 63 Гомеда Анастасія 25.00
в. 78 Гонтарчик Василь 35.00
в. 78 Супранович Матей 35.00
в. 85 Павлюк Анастасія 25.00
в. 86 Ільницький Стефан 35.00
в. 98 Чорний Іван 35.00
в. 101 Кузія Федор 35.00
в. 101 Вадусь Василь 35.00
в. 105 Гегін Василь 35.00
в. 112 Кобилко Анна 35.00
в. 112 Мещинський Теодор 35.00
в. 121 Яворський Стефан 35.00
в. 122 Семененко Микола 35.00
в. 137 Савчук Василь 35.00
в. 145 Главатий Алоїз 35.00
в. 145 Лаврук Йосиф 25.00
в. 160 Кішенок Йосиф 50.00
в. 161 Новак Катерина 25.00
в. 164 Пірко Анна 25.00
в. 164 Піціль Михайло 25.00
в. 170 Логан Осип 35.00
в. 170 Скрешук Антін 35.00
в. 176 Михалко Григорій 35.00
в. 176 Вичинський Йосиф 35.00
в. 183 Длугаш Павло 25.00
в. 211 Магжет Катерина 25.00
в. 213 Вурбеля Анна 25.00
в. 214 Сава Александер 35.00
в. 218 Коречка Марія 25.00
в. 219 Тарантоля Рос 35.00
в. 225 Тиндик Іван 35.00
в. 230 Вілика Анастасія 35.00
в. 235 Копіна Дмитро 35.00
в. 235 Вобак Іван 35.00
в. 235 Гвоздь Семен 35.00
в. 251 Дінік Михайло 35.00
в. 251 Формаль Іван 35.00
в. 253 Золти Анна 25.00
в. 275 Луковський Гавриїл 35.00
в. 278 Головатий Андрій 35.00
в. 280 Цастон Іван 25.00
в. 280 Гнатюк Євродина 25.00
в. 280 Козуб Микола 35.00
в. 280 Запоточний Стефан 35.00
в. 288 Антонік Марія 25.00
в. 288 Мандзік Оліанка 25.00
в. 305 Корделяк Іван 50.00
в. 323 Муфуч Анна 25.00
в. 326 Гайдуч Чалій 35.00
в. 326 Писий Василь 35.00
в. 339 Сорочка Стефан 25.00
в. 348 Антоніна Розалія 25.00
в. 348 Миколай Марія 25.00
в. 361 Крива Матрона 25.00
в. 367 Петрик Софія 25.00
в. 383 Пухта Василь 35.00
в. 383 Ключь Анна 25.00
в. 406 Куцаб Йосиф 35.00
в. 407 Натвіра Марія 25.00

Виплати з адміністраційного фонду:
Нагорода для відділових секретарів за другий квартал 1949 р. 14,868.37
Виплати друкарні і книгарні 9,542.04
„Свобода“ за орган 3,900.00
Платня помічників сил 1,807.01
Нагорода за нових членів 1,537.25
Кошти контрольного комітету 1,498.97

Виплати з адміністраційного фонду:
Нагорода для відділових секретарів за другий квартал 1949 р. 14,868.37
Виплати друкарні і книгарні 9,542.04
„Свобода“ за орган 3,900.00
Платня помічників сил 1,807.01
Нагорода за нових членів 1,537.25
Кошти контрольного комітету 1,498.97

Виплати з адміністраційного фонду:
Нагорода для відділових секретарів за другий квартал 1949 р. 14,868.37
Виплати друкарні і книгарні 9,542.04
„Свобода“ за орган 3,900.00
Платня помічників сил 1,807.01
Нагорода за нових членів 1,537.25
Кошти контрольного комітету 1,498.97

Виплати з адміністраційного фонду:
Нагорода для відділових секретарів за другий квартал 1949 р. 14,868.37
Виплати друкарні і книгарні 9,542.04
„Свобода“ за орган 3,900.00
Платня помічників сил 1,807.01
Нагорода за нових членів 1,537.25
Кошти контрольного комітету 1,498.97

Виплати з адміністраційного фонду:
Нагорода для відділових секретарів за другий квартал 1949 р. 14,868.37
Виплати друкарні і книгарні 9,542.04
„Свобода“ за орган 3,900.00
Платня помічників сил 1,807.01
Нагорода за нових членів 1,537.25
Кошти контрольного комітету 1,498.97

Виплати з адміністраційного фонду:
Нагорода для відділових секретарів за другий квартал 1949 р. 14,868.37
Виплати друкарні і книгарні 9,542.04
„Свобода“ за орган 3,900.00
Платня помічників сил 1,807.01
Нагорода за нових членів 1,537.25
Кошти контрольного комітету 1,498.97

Український дух в степах Канади

Безмежні степи Канади лише подекуди нагадують безкраї степи України. Тут і там визирає українська хата, змодернізована на канадський лад, бракує українських садочків. Зовнішню прикрасою отих розлогих степів являються подекуди українські церкви. Багато з них, хоч збудовані в українському стилі, в середині нічим не нагадують українського духа, бо розмальовані вони людьми, які через незнання свого фаху або і через те, що по походженню не українці, не змогли дати їм українського духа.

Лише в цьому році започаткувалась зміна в цьому напрямку.

На віддалі 10 миль від містечка Сифтон, Ман., розкинулася широко колонія Зоря. Вже здалека, до яких миль 3 до 4, пізнати, що це колонія українська. З початку показуються бані української церкви, а далі і сама церква. Стоїть вона серед степу, мовби на перекір вітрам і бурям; одинока, бо до найближчої фермерської хати около дві миль.

Церква має три бані, збудована в українському бароковому стилі. Бані стрункі не цибулясті, і нічим не нагадують російських церков. Вона дуже симпатична, так аж проситься зайти в середину, оглянути нутро.

Заходимо. Це ж українська церква, яка впливає на кожного українця по рідному. Це ж куток України, яка є там за горами і морями в неволі московській страдає, де і Богові молитись не можна, де ворог здається і думки-душу людську контролює.

Місце на яких 300 людей, а при потребі і 500 могло б вміститись. Церква без іконоста. Від порога все видно

аж до престолу і поза престолом. Збудована хрестовидно, з бічними навами. Щось притягає до неї чоловіка. Ніби то на стінах образів не багато, а всетаки нутро церкви діє на чоловіка святою так, що відчувається, що це дім Божий, що в ньому дух Божий витає, що це святиня. До того, святиня в українському стилі, де з кожного кутка все дише на відвідувача українським духом.

Такої церкви не доводилось бачити на всьому просторі Канади. Це перший почин українського церковного мистецтва в Канаді, українського по духу та по формі. Колонія так підібрана, що враження таке, немов би церква була виповнена чи насичена кольорами. При тому не відчувається переладнання образами, як то трапляється по всяких інших церквах, де кожна вільна площа заповнена образами та образами чи якимись взорами, що в сумі творять хаос, суматоху, а не гармонійну цілість.

Тонацію доповнюють різнокольорові світла, які падають через різнобарвні шкляні вікна. Коли над вечором через вікна паде світло на престіл і свічки горять, то повстає враження, що над престолом не образ Свистячого Святого Духа, а жива картина.

Все зроблено в суто українському стилі на підставі зразків українського барока. Колористична розвязка пішла в напрямі декоративного та площинного поділу стін і це якраз створює кольорову гармонійність нутра церкви. Тонка мистецька вишуканість колористичної гами викликає потрібний релігійний настрій. За престолом образ Свистячого св. Духа, з лівого боку Розп'яття Христа, а з правого образ Христа на Оливній Горі. Сам престол білий і його зроблено бароковим орнаментом та стилізовано з цілістю нутра церкви.

В бічних навах менші престолі. На одному фігура Христа, а на другому Марії. І там довелось заповнити простір барвами, щоб створити тло для фігур. На стінах створено мармурові арки як обрамування до фігур, а самі фігури яскраво виділяються на темно-зеленому тлі.

Чотири кольони зроблені під рожевий мармур, рівнож хори украшені в українському стилі.

Баня устаткована в формі сонця з широкими лучами, а між ними голови ангелів, немов би в повітрі літали, як духи.

Артистам довелось барвами закрити і деякі архітектурні недотримання. На висоті стін, а далі і під банями зроблено було зайво дерев'яні прикраси в формі півкруглих вирізів з дерева. Це ще підходило до зовнішньої окраси деше-

РАЗ—ДВА—І МРІЯ ЗДІЙСНЕНА! Це видно з виразу лиця В. Кер Скотта, губернатора Норт Кароліни, що від малого хлопця мрія стати локомотивним інженером. Його плани змінювалися, але не його задушевна мрія. В кожному разі це тепер було йому легше здійснити, бо ніхто не мав нічого проти того, як губернатор стейту провадив паровоз регулярного потягу на просторі 20 миль біля міста Релі.

вих дерев'яних домів попід стріхи, але ніяк в церкві. Але майстри будівники це зробили і треба було це виправити. Фарба і тут помогла. З півкруглих вирізів скомпоновано кола з хрестами охрино-червоною фарби. Луки над навами украшено візантійською орнаментикою, що є характерне для українських церков.

На рогахви площинних кутах під банею намальовано 4 євангелістів. А в передсінку дошка з написом, коли і хто ту церкву будував та хто її малював.

От повний образ дійсності, як його лише можна передати на письмі. Він далекий від того враження, якого викликає церква в цілості, коли її глянути.

Архитектура і малярство творять одну гармонійну цілість. Одне доповнює друге. Тут варто б ще сказати, що будівники церков повинні все, коли будують церкву, порозуміватись з малярами. Це для того, щоб оминати такі недолатності, як прим. зависоко поставлений престіл у відношенні до входу.

ЩО ВИ ЗРОБИЛИ ДОТЕПЕР, щоб допомогти українській справі в сьогоднішньому неспокійному світі?

Передплата

„УКРАЇНСЬКИЙ КВАРТАЛЬНИК“
"THE UKRAINIAN QUARTERLY"
50 CHURCH STREET, R. 252,
NEW YORK 7, N. Y.
(на рік \$4.00)

— та —
„УКРАЇНСЬКИЙ БЮЛЕТЕНЬ“
"THE UKRAINIAN BULLETIN"
50 CHURCH STREET, R. 252,
NEW YORK 7, N. Y.
(на рік \$2.00), що

виходять на англійській мові

Зробіть це негайно, бо в той спосіб можете розвинути баламуцтво ворожої пропаганди. Подбайте також про те, щоб і Ваш приятель-американець поцікавився тими інтересними виданнями.

Радо приймаємо кольпортерів із всіх місцевостей. Охочих просимо чимскорше зголошуватися по повноважності. Праця на 25%.

ДО ЧЛЕНСТВА УКР. ЗАПОМОГ. ТОВ. „ДНІСТЕР“, відділ 361 У. Н. Союзу!

Пригадуємо шановному членству, що літньою порою збірка вкладок не є перервана; всі вкладки повинні бути заплачені найдалше до 25. кожного місяця.

Просимо новоприйнятих членів, котрих прийнято в місяцях травні і червні, щоб прийшли погладити справи своїх вкладок та забрати поліс. Жадних вкладок ніхто не ходить колектувати до мешканців членів. Всі справи Товариські і Союзні погладжуються кожної середі ввечір від 7. год. в церковній галі св. Юрія, 28 Іст 7. вул.

Просимо приходити погладити справи, записані в урядниками та привести своїх з родиною та знайомих до запису в члени. Микола Левкович, предсідник; Петро Кучма, фін. секретар.

ТАРЗАН, ч. 2162. Вистріл на Тікара.

Швидко підповз малпочоловік в напрямі до Тікара через високу траву.

Коли дійшов до молодого льва, Тарзан показав рукою на джунглі і спокійно наказав йому піти-туди.

Коли мисливці зближались, Джена знову засвистала і Тікар кинувся до неї.

Гінкер негайно підняв кріс і вистріляв.

ЩЕ ОДНА БРИТАНСЬКА КРИТИКА АМЕРИКИ

Лондон, 23 серпня. З гострою критикою американської допомогової політики виступив тут вчора член парламенту і робітничий лідер, Том О'Брі. Він запевняв, що британці радше взяли б на себе „риск цивілізованого комунізму, ніж мали б тупцювати біля столів американських грошових магнатів“.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Для 22. серпня 1949 року помер в 57 році життя

МАКСИМ ЯРЕМА,

довготілий член Тов. ім. Івана Франка, від 372 У. Н. Союзу в Плейнфілд, Н. Дж.

Покійний походив з села Лусина, повіт Березів, Зах. Україна. Покинув у смутку жону Розалію, три сини і три дочки та три внуки. Покійний ніколи не відмовлявся від жертв на українську справу.

Похорон відбудеться в четвер, 25. серпня в годині 9. раню, при участі родиною, Товариства і знайомих з дому жалоби на Гітсайд Семеґрі.

В. П. П.
Н. Ярема, секр.

НОВІ КНИЖКИ

Федір Дудко: Великий Гетьман, історичний роман, третє, виправлене автором, видання, сторін 215 \$1.50

Федір Дудко: Війна, роман, сторін 154 1.00

Федір Дудко: Заметіль, оповідання, зміст: Віла королівна, Дід Яків, Сестра Людмила, Заметіль. Сторін 122 1.00

Федір Дудко: Дівчата очайдушних днів. Зміст: Над Дніпром, Кубанська козачка, Кумедна панночка, Улір, Прожектор, Вистріл. Сторін 132 1.00

Федір Дудко: Стрибожа внука. Сторін 88 80

Одуд: Як треба поводитися в товаристві (правила доброго тону). Із циклу популярних викладів для табора. Сторін 34. 30

Замовлення враз з належитістю належить слати до:

„СВОБОДА“

81-83 Grand St., (P. O. Box 346) Jersey City 3, N. J.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПІТЬ ІА ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить післяти дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоб заохотили її читати. Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука 75 ц.

ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанки для 2. класу) М. Матвійчука 75 ц.

ТРЕТЯ ЧИТАНКА (читанка для 3. класу) М. Матвійчука 75 ц.

ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука 75 ц.

ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частих. Зладив Ф. Колеса 75 ц.

МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича 15 ц.

МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович 35 ц.

ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький 50 ц.

Замовлення слати:

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY 3, N. J.

ПРАЦЯ

ПОТРІБНО ЖІНКИ не юнійшій до виконання футер. Досвід потрібний, але мусить знати шити. — Кличте через цей тиждень від 9. раню до 9. ввечір.
Тел. Spring 7-3566

ЗБОРНІ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛІФ. — Отримав подяку від члена Укр. Нар. Союзу у Лос Анджелесі і околиці, що вноє zorganizований відділ У. Н. Союзу у 287 повар свою люду каліму діяльність. До уряду вибрано д-р Р. В. Скагар, предс.: П. Сильчак, фін. секр.: Н. Новак, кас.: Т. Гаврилюк, рек. секр.: Член У. Н. Союзу, котрі живуть у Лос Анджелесі і околиці згодились зголоситись із переступними листами до фін. секр. п. П. Сильчака на тимчасову адресу 1441 Ridgeway St., Los Angeles 26, Calif. Тел. MI 3041. Митинг нашого членства будуть відбуватись у першу неділю в місяці. Про час і місце слідити в голошених в „Свободі“. — Т. Гаврилюк, рек. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. „Дністер“, від 430 відбуватимуться на протязі цілого року в третю п'ятницю кожного місяця, а саме: 19-го серпня, 16-го вересня, 21-го жовтня, 18-го листопада і 16-го грудня, все в годині 7:30 вечором, в домі Українського Клубу, при 23-тій і Врані вул. Збори назначені до обговорення забезпечення справ і збирання вкладок. Всіх членів проситься о обов'язкову участь в Зборах, та регулярне виплачування вкладок. Вкладок по доках не будемо колектувати, тому що не є велика зтрата на гроша на подорожні за вкладками. Хто з членів не може прийти на збори, то хай старіється прислати свої вкладки до секретаря відділу: Осур Бакау, 2209 Арсен St., Phila., 30, Pa., одіах не далше як до 25-го кожного місяця. Просимо мати на увазі, що незаплатення вкладок у призначеному часі, може бути причиною суспензії. — Р. Даків, предс.; О. Вакай, секр.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА
КУПІТЬ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

REVISED EDITION OF
SLUZHBA BOZHA
(HIGH MASS)
and INSTRUCTIONS for the director.

By Michael Pochmursky
This Mass is written for beginners; it can be sung in 2-3 or 4 parts music. The letters are written in the English alphabet. Anyone can sing it. Anyone can direct it. Price only \$2.00. Write to "Svoboda", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
зарядку погребам не \$150
ціні так низькій як
ОБСЛУГА НАКРАЩА.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer.
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

Comfortable air conditioned
Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
and IRVINGTON, N. J.
Essex 5-5555

OUR SERVICES ARE AVAILABLE
ANYWHERE IN NEW JERSEY

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похороном
в БРОК, БРОКЛІН, НЕВ
ЮРК і ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET
NEW YORK CITY
Tel. ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(Cor. E. 155 St.).
Bronx, N. Y.
Tel. MEtrose 5-6577

Місячний Звіт Гол. Касієра У. Н. Союзу

(Докладання зо сторони 3-го)

РОЗКІД:

Виплати з посмертного фонду:
п. 9 Старецький Михайло 12.50
п. 74 Ярема Патріція 400.00
п. 296 Любінський Річард 500.00

Інші виплати посмертного фонду:

Грошові звороти 835.73
Дивиденди для членів о-безпечених в класах 1-3 (звільнення від плачення вкладок) 78.75
Дивиденди для прийнятих наново членів виплачені чеками 18.41
Перенос резерви за переписаних членів до інших класів забезпечення 257.50
Відсотки на закуплених бондах (accrued) 659.65

Виплати з адміністративного фонду:

Нагорода для відділових секретарів за другий квартал 1949 р. 2,498.87
Платня помічників сил „Свобода“ за Ukrainian Weekly 1,038.66
Відатки для нових членів „Свобода“ за праці і друки 600.00
Нагорода за нових членів „Свобода“ за праці і друки 249.48
Нагорода за нових членів Федеральне забезпеч. помічників сил 224.42
Відатки канцелярії на пошту 175.00
Стейтве забезпеч. помічників сил 26.76
Лікарі за нових членів 25.00
Перенос інших фондів з молодечого департ. до дорослих членів 14.72
Лікарі за нових членів 6.00
Відатки на канцелярію 2.25

Інвестиції готівки:

Інвестовано в бондах 56,213.76

Разом \$63,937.46

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ:

Готівка з кінцем червня осталася 56,848.66
Прихід за липень 64,614.15
Разом \$121,462.81
Розкід за липень 63,937.46

Готівка з кінцем липня 1949 р. осталася \$57,525.35

БІЛАНС:

Стан чинний:

Готівка \$ 57,525.35
Моргеджі 41,419.27
Бонди 954,979.18
Позички членам 266.46

Разом \$1,054,190.26

Стан довший:

Посмертний фонд \$1,005,274.96
Адміністративний фонд 48,915.30

Разом \$1,054,190.26

Р. Слободян, гол. касієр.